

ARKEOLOGISKA RAPPORTER FRÅN HALLANDS LÄNSMUSEER 2011:9 ARKEOLOGISK FÖR- OCH SLUTUNDERSÖKNING

Lennart Carlie

En stensättning och boplatslämningar vid Vrangelsro

Halland, Övraby socken, Vrangelsro 5:5, Raä 83

KULTURMILJÖ
HALLAND

Lennart Carlie

En stensättning och boplatslämningar vid Vrangelsro

Halland, Övraby socken, Vrangelsro 5:5, Raä 83

ARKEOLOGISKA RAPPORTER FRÅN HALLANDS LÄNSMUSEER 2011:9

ARKEOLOGISK FÖRUNDERÖKNING OCH SLUTUNDERÖKNING

KULTURMILJÖ
HALLAND

KULTURMILJÖ
HALLAND

Hallands Läns museer, Kulturmiljö Halland

Uppdragsverksamheten, Halmstad 2011.

Arkeologisk utredning och slutundersökning.

Omslagsfoto. Stina Tegnhed i färd med att mäta in stensättningen. 2011-113-2 Foto: L. Carlie

Layout: A. Andersson.

Kartor ur allmänt kartmaterial © Lantmäteriet.

Ärende nr ms2006/02316.

ISSN 1400/8750

ISRN HM-UV-R--11/9-SE

Innehåll

En stensättning och boplatzlämningar vid Vrangelsro	7
Inledning.....	7
Syfte	7
Topografi och fornlämningsbild	8
Undersökningsmetod	10
Undersökningsresultat	11
Anläggningsbeskrivning	12
<i>Gropar</i>	12
<i>Hålväg</i>	12
<i>Härdar</i>	13
<i>Ränna</i>	13
<i>Stolphål</i>	13
<i>Stensättning</i>	13
<i>Fynden</i>	16
<i>Flinta</i>	16
<i>Keramik</i>	16
<i>Brända ben</i>	17
Datering	17
Det lokala markutnyttjandet	18
Sammanfattning	19
Litteratur	20
Tekniska och administrativa uppgifter:	
<i>Förundersökning</i>	21
<i>Slutundersökning</i>	21
Bilagor	23
BILAGA 1: Fyndlista	25
BILAGA 2: Anläggningslista.....	27
BILAGA 3: Osteologi.....	29
BILAGA 4: Vedartsanalys	31
BILAGA 5: Dateringar	37
BILAGA 6: Fotolista.....	45
BILAGA 7: Ritning	47

2011-113-6

Lennart Carlie

En stensättning och boplatzlämningar vid Vrangelsro.

Inledning

I samband med planeringen för ett nytt industriområde inom fastigheten Vrangelsro 5:5, Övraby socken underställdes området en arkeologisk utredning år 2008, där fältarbetet fördelades till två skilda tillfällen (Carlie, 2008 och 2009). Resultatet från utredningen utmynnade i vetskapen om en fornlämning som täckte omkring 10 000 kvadratmeter (Raä 83, Övraby socken). Genom oaktsamhet schaktades närmare en tredjedel av fornlämning bort i samband med planeringen av en intilliggande tomt vilket fick till följd att förundersökningen endast omfattade ett cirka 7 000 kvadratmeter stort område.

Fältarbetet genomfördes under juni månad 2010 av personal vid Kulturmiljö Halland och bekostades av Halmstads kommun, stadsbyggnadskontoret.

Efter genomfört fältarbete stod det klart att delar av förundersökningsområdet innehöll lämningar av sådan karaktär att en slutundersökning var att rekommendera. Mest iögonfallande var en mindre stensättning i sydöstra delen av området samt ett mindre koncentrat av traditionella boplatzlämningar ett 50-tal meter längre västerut (Fig. 1). Från Halmstad kommuns sida förelåg ett önskemål om att påskynda ärendehantering. I diskussion med länsstyrelsen beslöt att graven och boplatzlämningarna skulle underställas en slutundersökning och att avrapporteringen från såväl för- som slutundersökningen skulle presenteras i en gemensam rapport. Slutundersökningen genomfördes i början av september 2010.

Syfte

Syftet med undersökningen kom att fokuseras på stensättningen och huruvida det existerat några sammanhang mellan denna och övriga anläggningar. Likaledes förelåg ett intresse att koppla samman dessa anläggningar med ett nedsänkt hus från äldsta bronsålder som undersöktes ett par hundra meter längre söderut.

I ett vidare perspektiv finns nu också möjligheter att se till markanvändningen över ett större område. Under de senaste åren har närområdet varit föremål för ett flertal arkeologiska insatser som tillsammans kan bidra med ny kunskap på vilket sätt människan har utnyttjat markerna i en brytbygd mellan fullåkerslandskapet och skogsmarkerna.

Fig 1. Raä 83 med samtliga förundersökningsschakt (grå) samt de ytor som underställdes en slutundersökning. Skala 1:500.

Topografi och fornlämningsbild

Närområdets topografi karaktäriseras av en tämligen låg och jämn höjdrygg som successivt flackar ut i västlig riktning. I de högre partierna består jordmånen företrädevis av grusiga fraktioner men övergår successivt till lera i de låglänta, västra delarna.

Området kring den berörda fastigheten är rikt på förhistoriska lämningar (Fig. 2). Framför allt utgörs de av gravhögar och stensättningar som till stora delar omgärdar platsen. Åt sydväst blickar man ned mot platsen för de magnifika Kårarpshögarna som undersöktes på 1960-talet men också Ivars kulle. Gravgåvorna visade att högarna blivit uppförda under bronsålderns andra hälft men att man, åtminstone för högarna vid Kårarp, även utnyttjat dem som gravplats under äldre järnålder (Lundborg, 1972). På höjderna åt nordväst men också öster om undersöknings-

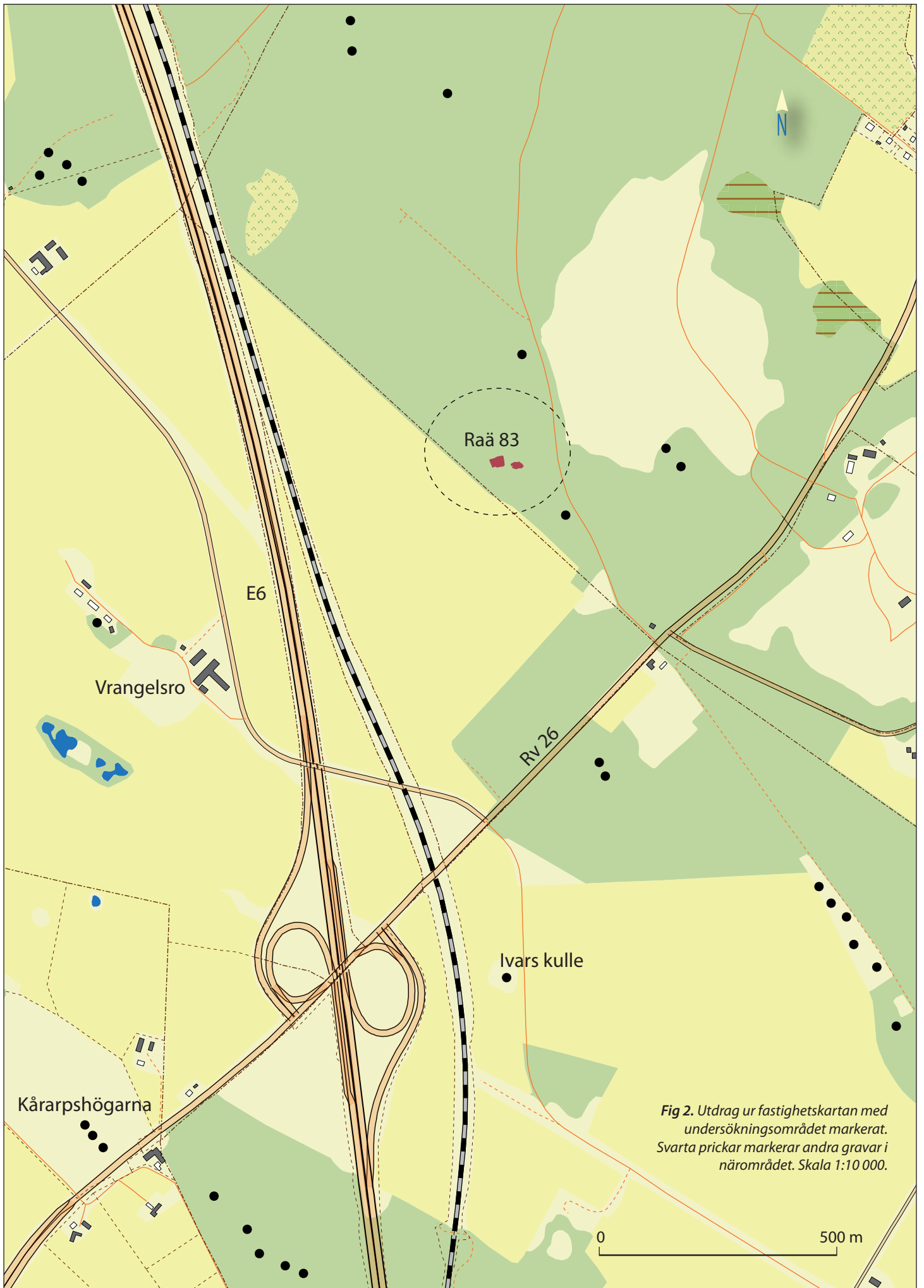

Fig 2. Utdrag ur fastighetskartan med undersökningsområdet markerat. Svarta prickar markerar andra gravar i närområdet. Skala 1:10 000.

området finns idag ett tiotal låga stensättningar, placerade på kanten av en flack höjdsträckning där några är av ungefär samma storlek som den undersökta stensättningen. Ett par kilometer norr om den aktuella graven undersöktes en flack stensättning som anlades under andra hälften av bronsålder (Carlie, 1994).

Finns det ett rikt inslag av gravar kan man konstatera att frekvensen av bebyggelse lämningar är det motsatta. Trots ett flertal arkeologiska utredningar tycks området negligerats under förhistorisk tid. De enda distinkta spår består av en cirka 10 meter lång byggnad där såväl fynd som radiometeriska dateringar visar att huset varit i bruk under bronsålderns tidigaste skede (Carlie, manus). Byggnaden påträffades ett par hundra meter söder om den nu undersökta stensättningen.

Kring Kårarps by finns uppgifter om att man funnit ett flertal flintföremål i samband med jordbruksarbeten (Carlie, 1995). Exakt var fynden har påträffats är inte känt men då byns marker sträckte sig norrut kan man inte utesluta att någon eller några av fynden kommer från åkarna inom det aktuella exploateringsområdet.

Undersökningsmetod

Förundersökningen genomfördes med hjälp av en hjulgående grävmaskin försedd med en 1,6 meter bred släntskopa. Schakten placerades huvudsakligen i nord-sydlig riktning. I anslutning till den förmodade stensättningen gjordes en mindre utvidgning för att säkerställa anläggningens storlek men också för att undersöka om den kommit till skada i samband med den otillåtna markberedning som skett i denna del av fornlämningen.

Utifrån iakttagelserna vid förundersökningen koncentrerades slutundersökningen till området

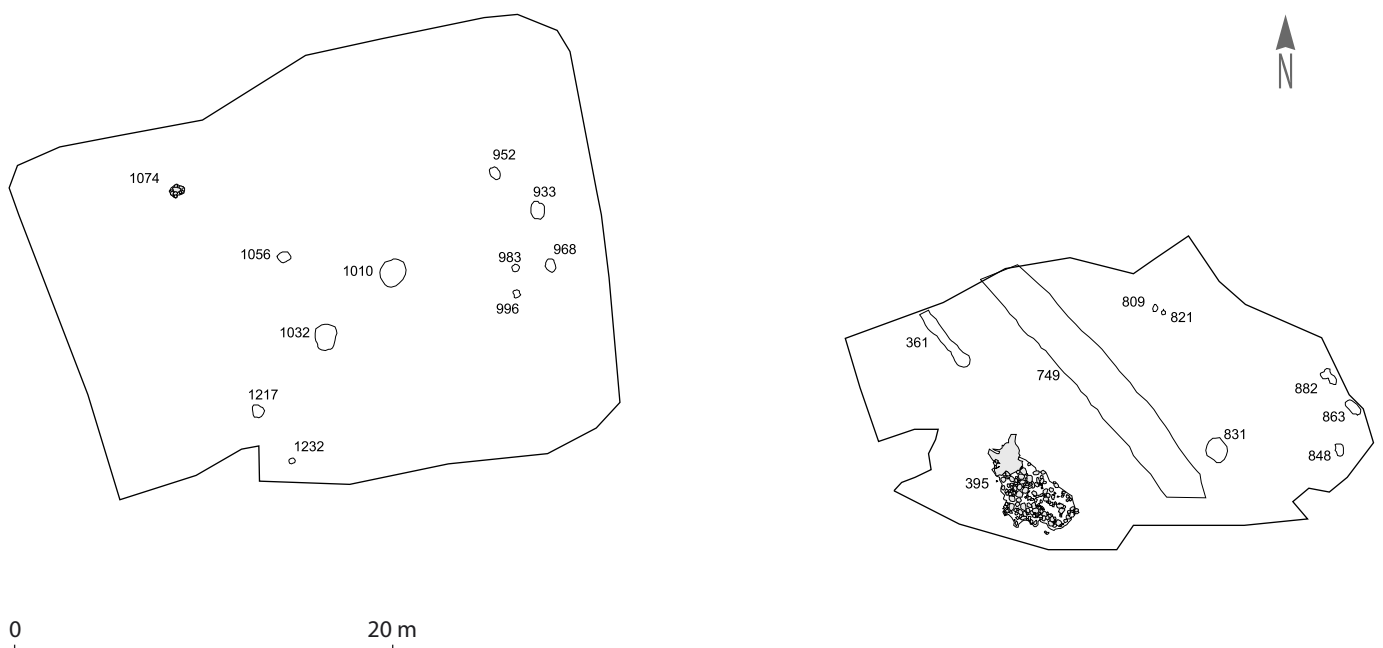

Fig 3. Stensättningen (Id 395) var belägen i det östra av de två undersökningsytorna. Skala 1:400.

kring stensättningen samt en yta 20 meter längre västerut. På båda dessa platser banades matjorden av med hjälp av grävmaskin, knappt 400 kvadratmeter i anslutning till stensättningen och något mer än 600 kvadratmeter för det västra området (Fig. 3).

Hela arbetsprocessen dokumenterades via digitalkamera medan arkeologiska konstruktioner och fynd mättes in med hjälp av totalstation inom ramen för Intrasis version 2.0, projektnummer Övraby200885F (förundersökning) och Övraby200885S (slutundersökning).

Undersökningsresultat

Sammanlagt dokumenterades 20 anläggningar, ungefär jämt fördelade till de båda undersökningsytorna. I fokus stod en cirka fem meter stor stensättning men det förekom även stolphål, härdar och gropar. Därutöver löpte en hålväg genom det östra området och i anslutning till denna dokumenterades även en ränna (se fig. 3). Under fältarbetet konstaterades att fyra anläggningar var av yngre härkomst och inte skall kopplas samman med de forntida aktiviteterna. Anläggningarna finns registrerade i Intrasisprojektet under subklassen Utgår.

Det centrala i undersökningen var den knappt fem meter stora stensättningen som placerats på yttersta spetsen av en flack höjdrygg. Utspritt och då huvudsakligen väster om denna återfanns flertalet av de övriga anläggningarna (Fig. 4). Det förhållandevis ringa antal anläggningar visar att aktiviteterna knappast har varit intensiva utan vittnar mer om sporadiska besök. ¹⁴C-dateringar från förundersökningen visar att man under andra hälften av förromersk järnålder haft vissa aktiviteter i den västra delen.

Anläggningskategori	Antal
Grop	6
Hålväg	1
Härd	2
Ränna	1
Stensättning	1
Stolphål	5
Utgår	4
Summa	20

Tab. 1. Fördelningen av anläggningar i samband med slutundersökningen.

Fig 4. Undersökningsområdet sett mot väster. I förgrunden syns stensättningen (Id 395), 2011-113-1. Foto: L. Carlie.

Anläggningsbeskrivning

Gropar

Av de sex gropar som dokumenterades är det svårt att finna något inbördes mönster då såväl storlek som djup varierar betydligt. Mest iögonfallande är Id 831 som återfanns i direkt anslutning till stensättningen. Gropen var närmast rund och lite över en meter i diameter. Djupet uppgick till en halv meter där nedgrävningskanterna var närmast lodräta. I gropen påträffades ett flertal brända ben, ett större flintavslag samt keramik, tillhörande ett kärl. Delar av benmaterialet (Fnr: 2) skickades för en radiometrisk datering vars resultat visar att förbränningen skett under äldre bronsålder, period II (BC 1495-1425, kalibrerat med ett Sigmavärde) (Ua-40997). I gropen fanns även en del träkol, bland annat från en cirka 40 år gammal fura. Även detta material genomgick en ^{14}C -analys. Dateringen blev något äldre (BC1610-1505, kalibrerat med ett Sigmavärde) (Ua-40998) men bör väl likväl tolkas som att det finns en samtidighet mellan de brända benen och träkolet.

Strax intill fanns ytterligare en grop med ungefär samma djup (Id 848), dock utan några fynd vilket också gäller för resterande gropar. Från förundersökningen existerar en ^{14}C -datering från Id 1010 som visar att träkolet har ett ursprung i senare delen av förromersk järnålder (BC 340-160, kalibrerat med ett Sigmavärde) (Beta-283019), bilaga 5.

Hålväg

Hålvägen löpte i nordväst-sydostlig riktning genom östra delen av undersökningsområdet. Sammanlagt schaktades en 16 meter lång sträcka fram och framträdde då som en cirka 2,2 meter bred mörkfärgning. Överlag var den försänkt ett par decimeter ner i alven. Profilen visar att vägen var som mest nedsänkt i dess mittlinje varifrån djupet successivt minskade ut mot kanterna (Fig.

Fig 5. Profil genom hålvägen (Id 749). 2011-113-5. Foto: L. Carlie

5). Den trågformade profilen antyder att vägen utnyttjats för vagnbaserade transporter.

I samband med den arkeologiska utredningen dokumenterade ytterligare en hålväg som mer eller mindre löpte parallellt med den ovan beskrivna. Avstånden dem emellan var ungefär fem meter, med ett undantag. I anslutning till stensättningen har avståndet mellan vägarna ökat och de har passerat stensättningen på ömse sidor.

De båda hålvägarna ingår i ett vägssystem som enligt äldre lantmäterikartor tycks sammanbinda Sperlingsholm och Nissastigen med Holm och den gamla Göteborgsvägen.

Härdar

Inom den 1000 kvadratmeter stora avbaningsytan påträffades endast två härdar. Båda var belägna inom det västra området och med fem meters avstånd. Träkol visar att man eldat med hassel i den ena (Id 1217) och björk i den andra (Id 1032). Den förstnämnda härden blottades redan i förundersökningskedet varvid det utfördes en ¹⁴C-datering som visade att härden varit i bruk under förromersk järnålder (BC 200-100, kalibrerat med ett Sigmavärde) (Beta-283020), bilaga 5. Båda härdarna var i övrigt fyndtomma.

Ränna

Rännan (Id 361) löpte mer eller mindre parallellt med hålvägen där avståndet uppgick till lite mer än tre meter. Längden på rännan uppgick till 3,7 meter medan bredden kretsade kring en halv meter. Storlek och djup påminner i det stora om långhusens väggrännor under senare hälften av äldre järnålder men i detta fall existerade inte några andra stolphål i den omedelbara närheten.

I rännan påträffades en liten keramikskärva som dock inte låter sig bestämmas mer än att den är av förhistorisk karaktär.

Stolphål

Allt som allt dokumenterades 5 stolphål. Precis som groparna var de spridda över hela ytan. Något inbördes samband föreligger inte utan de skall ses separata nedgrävningar där funktionen förblir obesvarad. Ett par av dem har dock varit ordentligt förankrade i marken vilket, inberäknat den forna markytan, är liktydigt med att de grävts ner åtminstone en halv meter.

Stensättning

Anläggningen (Id 395) syntes inte ovan mark utan blottades först i samband att grävmaskinens skopa tangerade den i utredningsstadiet. Då gav den sig tillkänna via några enstaka stenar i ett för övrigt tämligen stenfattigt område. Graven låg på yttersta och västra kanten av en tämligen flack plåt.

Formen på stensättningen var närmast oval. Längden uppgick 5,0 meter och bredden till mellan 2,5 och 3,0 meter. Variationen i bredd har sin grund i ett utskjutande stenparti utmed gravens sydvästra sida där stenarna längs en 1,5 meter lång sträcka bildade en sammanhängande, utskjutande stenpackning. I norra delen hade graven varit beväxt med en närmare hundra år gammal tall vars stubbe lämnats kvar efter avverkning. Stubben fick stå eftersom en borttagning skulle resulterat i att graven blivit helt spolierad (Fig. 6). Följden blev att en mindre del av

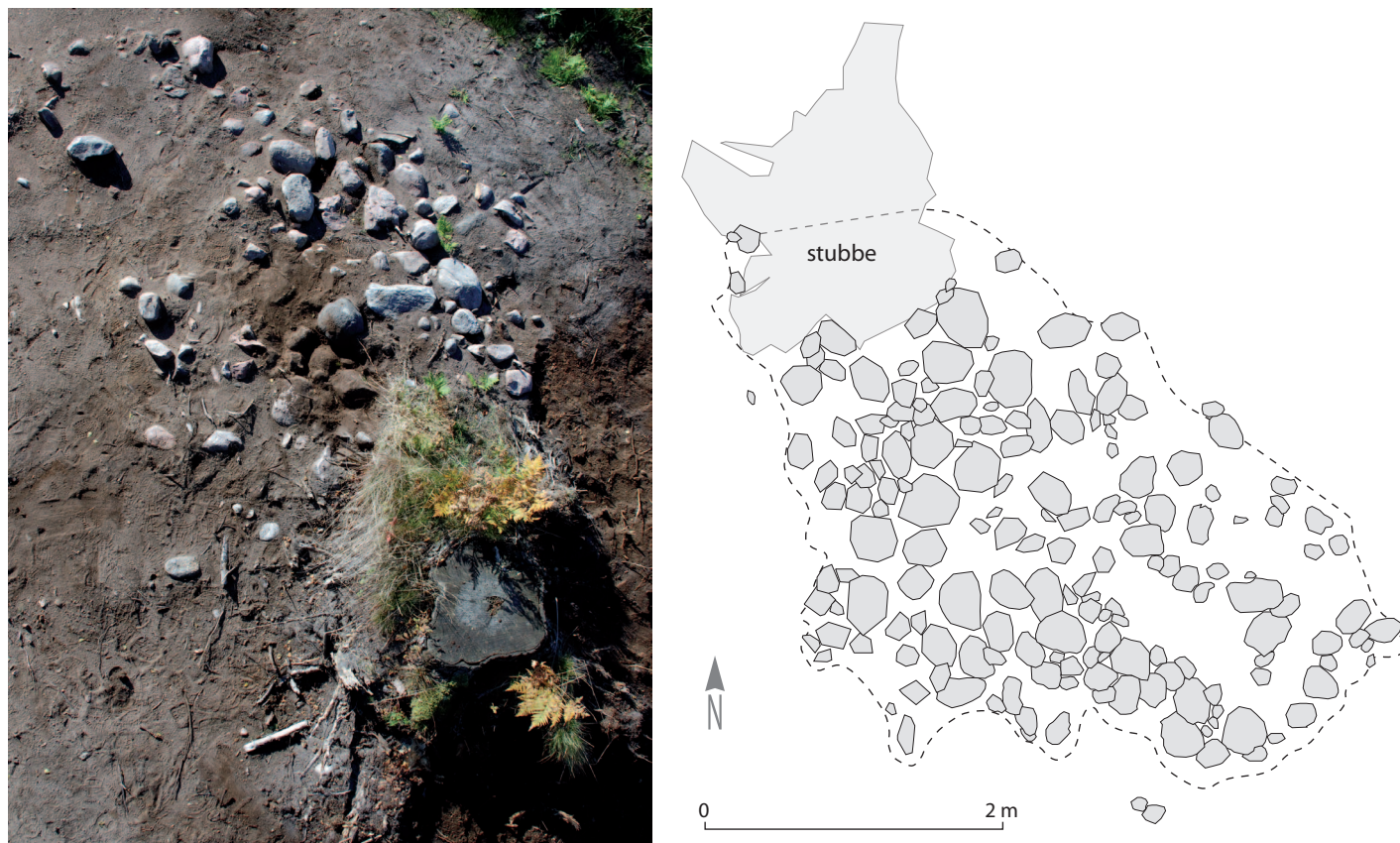

Fig 6a och b. Foto och planritning (Skala 1:50) av stensättningen (Id 395). 2011-113-3. Foto: L. Carlie

stensättningen (cirka 1,5 kvadratmeter) aldrig blev undersökt.

Fyllningen bestod huvudsakligen av ett lager sten där storleken på stenarna varierade från 0,2 – 0,5 meter. Stenläggningen skiftade inom stensättningen såtillvida att det förekom partier där stenarna låg tätt packade medan det i andra partier förekom en del luft mellan de enskilda stenarna. Någon egentlig kantkedja förekom inte utan gravens begränsning måste karaktäriseras som tämligen diffus (Fig. 7).

Spritt i anläggningen påträffades såväl flintor som keramikskärvor. Bland flintmaterialet fanns tre fragmentariska eldslagningsflintor (Fnr:5) medan resterande flintor utgjordes av avslag och avfall. Merparten av flintorna har varit utsatta för eld (6 utav 10) där färg och krackelering visar på direkt närkontakt med öppen låga. Keramikmaterialet var ytterst fragmentariskt och av en karaktär som inte förmedlar någon information kring dess ålder.

Den egentliga gravgömmen påträffades utmed sydvästra långsidan där det insprängt bland stenarna påträffades 63 gram brända ben (Fnr:1). En osteologisk analys visar att benen härrör från en vuxen individ men huruvida den avlidne varit kvinna eller man låter sig inte bestämmas (se bilaga 3). I anslutning till de brända benen låg ett 70-tal brända träbitar. En vedartsbestämning visar att det utgör bark från lövträd, sannolikt al (se bilaga 4). Huvuddelen av barken är endast ett par millimeter tjocka vilket för tankarna till ett svepkärl, tillverkad av bark och inte trädets egentliga ved. Bland trämaterialen fanns även en tjockare bit som gav sken av att vara avfasad el-

Fig 7. Fyllningen i stensättningen bestod till övervägande del av ett lager sten. 2011-113-6. Foto: L. Carlie

ler åtminstone bearbetad, dvs. den kan vara rester efter askens botten.

Det faktum att samtliga träbitar är förkolnade visar att dessa har varit med på kremeringsbålet och inte har varit använd som benbehållare. Snarare är det väl så att de utgör rester efter en gravgåva där delar har blivit placerade i graven tillsammans med de brända benen.

Såväl de brända benen som träbitarna påträffades inom ett cirka 0,8 x 0,4 meter område, orienterat i nordost-sydvästlig riktning (Fig. 8). Det förekom inte några markerade avgränsningar utan allt material låg utspridda bland stenarna. Till övervägande del låg både ben och trärester i det nedre skiktet av stensättningen, närmast så man fick intrycket av att de placerats på den dåtida markytan. Först därefter har man påfört stenarna på graven. Dateringar av benen och träbitarna ger en någorlunda samstämmig bild även om det föreligger vissa skillnader. De brända benen (skalltaksfragment) har daterats till BC 1020-910 (kalibrerat med ett Sigmavärde) (Ua-40996) medan träbitarna från svepkärlet daterats till BC 895-800 (kalibrerat med ett Sigmavärde) (Ua-40999).

Gravskicket skiljer sig delvis från en närliggande stensättning där man vid gravläggningen gjort en uppdelning av de brända benen. Istället för att placera benen på en plats i graven har man av någon anledning fördelat dem till två platser. Avståndet mellan de båda bensamlingarna uppgick till tre meter. Den osteologiska

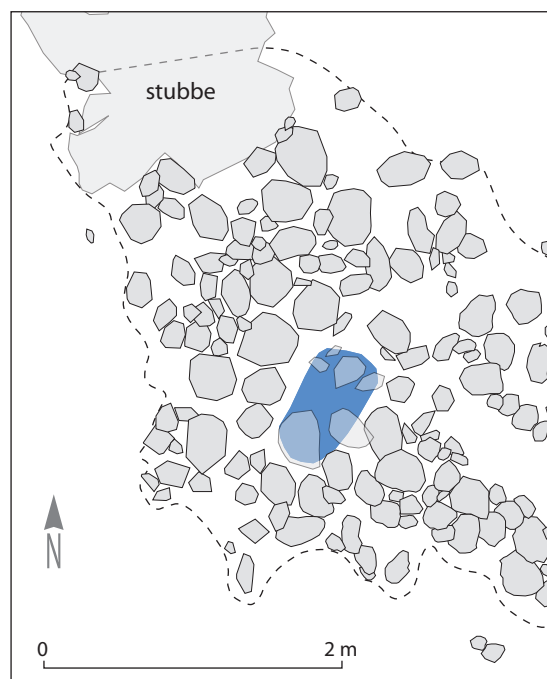

Fig. 8. De brända benen påträffades inom det med blå färg markerade området. Skala 1:50.

analysen gör gällande att benen härrör från en och samma individ men att man placerat ben från de övre exkrementerna i den ena koncentrationen och ben från de nedre i den andra (Carlie, 1994). I ett vidare perspektiv visar dock jämförelser att stensättningen vid Vrangelsro följer det traditionella gravskicket i den södra delen av Halland, dvs. de brända benen har placerats tillsammans och på ett och samma ställe i en mindre grop. Oftast då i stensättningarnas centrala partier (Strömberg, 2005).

Fynden

Allt som allt bestod fynden av 13 poster oaktat träkol för vedartsanalys. Två poster omfattar brända ben, fem berör olika flintföremål medan fyra poster skall kopplas till fynd av keramik.

Fynden har tilldelats accessionsnummer HM 28554: 1 – 13.

Fnr.	Material	Sakord	Antal	Vikt
1	Ben	Brända ben	304	92
2	Ben	Brända ben	91	16
3	Flinta	Avslag	1	1
4	Flinta	Avfall	1	5
5	Flinta	Eldslagningsflintor	3	14
6	Flinta	Avslag	2	15
7	Flinta	Avslag	3	24
8	Keramik	Buuskärva	1	3
9	Keramik	Buuskärvor	2	4
10	Keramik	Buuskärvor	2	17
11	Keramik	Buuskärvor	3	8
12	Keramik	Skärva	1	1
13	Trä	Svepkärl	-	15

Tab. 2. Fyndsammansättningen från slutundersökningen

Flinta

Som framgår av tabellen är fynden inte översvallande och huvudsakligen av tämligen allmän karaktär. Vetskapen om att de flesta är brända och där dess vitcrackelerade yta talar för att de varit utsatt för riktigt höga temperaturer kan tyda på att de varit med på kremeringsbålet. Detta gäller även för två av de tre eldslagningsflintor som påträffades. Samtliga eldslagningsflintor låg också tillsammans med de brända benen vilket mest sannolikt skall tolkas som att de utgör en form av enkla gravgåvor.

Keramik

Samtliga fyndposter var till form, storlek och struktur mer eller mindre intetsägande. Visserligen är det möjligt att avgöra att skärvorna kommer från kärlets bukpartier men tidsbestämningen sträcker sig endast till ett konstaterande att de är av förhistoriskt ursprung. Däremot vitt-

nar strukturen på skärvorna att åtminstone tre av fyndposterna bör tillhöra ett och samma kärl. Dessa utgörs av fyndnummer 8, 10 och 11 där de två förstnämnda påträffades i stensättningen med det sistnämnda låg i en grop (Id 831), knappt 10 meter öster om graven. Resterande fyra skärvor kommer från tre olika kärl.

Brända ben (se även bilaga 3)

Två anläggningar innehöll brända ben. Dels själva stensättningen (Id 395) där vi samlade in 63 gram och dels en grop (Id 831) som innehöll 16 gram. Den osteologiska analysen visar att stensättningen endast innehöll brända ben från en vuxen individ medan frånvaron av djurben var total. I gropen var förhållandet det motsatta dvs. den innehöll huvudsakligen djurben medan den mänskliga närvaron representerades av ett långt rörbensfragment. Djurbenen var alltför fragmentariska för en artbestämning.

Människobenen visar att de härrör från en vuxen individ där dock könsindikerande fragment lyste med sin frånvaro.

Datering

Av fyndgenomgången framgår att det inte finns mycket att ta fasta på för en datering av de anläggningar och aktiviteter som funnits på platsen. Istället har vi fått ställa vår tillit till de radiometriskas dateringarna från såväl de traditionella anläggningarna som stensättningen. Grafen i figur 9 visar att dateringarna spänner över en lång tidsrymd. De äldsta dateringarna visar på sporadiska besök under äldsta bronsålder, dvs. vid övergången mellan period I och II. Ett par dateringar är knutna till mellersta bronsålder vilket är liktydigt med övergången mellan period IV och V medan de yngsta dateringarna kan tillskrivas andra hälften av förromersk järnålder.

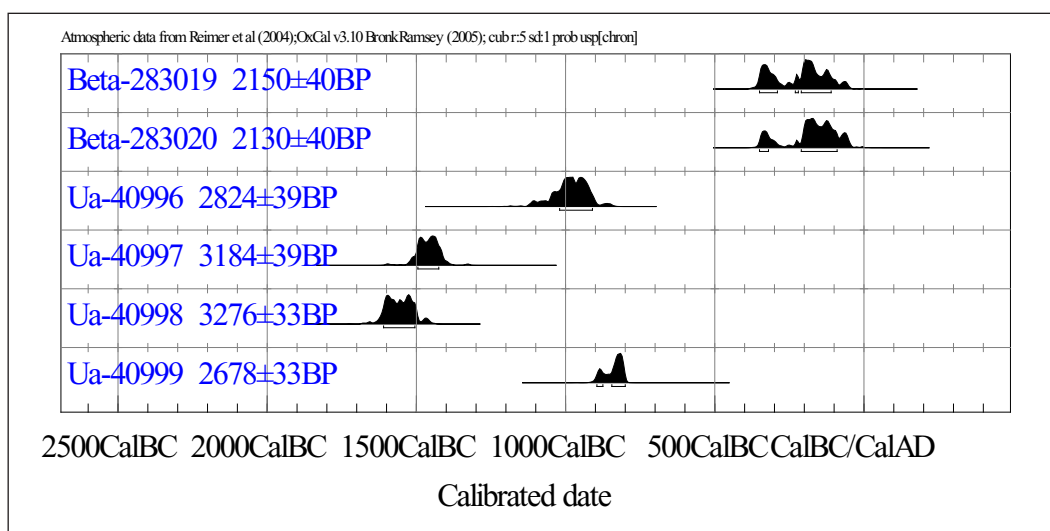

Fig. 9. Samtliga ¹⁴C-dateringar.

Det lokala markutnyttjandet

Frågan som infinner sig blir då ofrånkomligen vilken eller vilka bakomliggande faktorer som bidragit till denna variation i markutnyttjande. Marker som till synes är likvärdiga tycks ha skickat helt olika signaler till de människor som bott och verkat i området. I ena fallet har man ansett området synnerligen lämpligt i det man placerat sina döda anfaddrar där medan man å andra sidan ratat området för konstruktionskrävande sysslor. Fokuseras uppmärksamheten på det sistnämnda samtidigt som resultaten införlivas från andra arkeologiska insatser inom de närmaste kilometrerna, får man intrycket att gränsområdet mellan dagens fullåkersbygd och anslutande backlandskap haft en ogästvänlig utstrålning. Några mer permanenta spår har inte dokumenterats utan de som trots allt finns är ytterst sporadiska. Bortsett från ett nedsänkt hus från äldsta bronsålder i den sydöstra delen är det framför allt förekomsten av härdar som visar på mänskliga aktiviteter. De inbördes avstånden mellan härdarna är dock så stora att de inte ger några intryck eller associationer om en tidsmässig samhörighet. Snarare ger de sken av slumpmässiga besök under framför allt äldsta bronsålder och senare delen av förromersk järnålder.

¹⁴C-dateringar från området kring stensättningen men också i anslutning till det nedsänkta huset visar att aktiviteterna har varit koncentrerade till bronsålder period I och II samt senare delen av förromersk järnålder. Dateringar från det yngre tidsskiktet föreligger även i anslutning till Kårarphögarna där man har anlagt ett antal härdar som även de kan daterats till andra hälften av förromersk järnålder (Lundborg, 1972:55). I anslutning till och delvis under en av högar- na påträffades även ett 30-tal kilo järnslag som visar på en mer omfattande järnframställning, sannolikt under äldre järnålder. Övriga anläggningar i högarnas närområde bestod av ett enstaka stolphål så även denna plats har knappast varit attraktiv utifrån ett bebyggelseperspektiv.

Knappt två kilometer längre västerut är bilden en helt annan. Här förekommer en omfattande bebyggelse där stormansgården vid Kåarp har dominerat landskapet och trakten under åtskilliga hundra år, allt från yngre bronsålder och fram i yngre järnålder (Carlie, 2011). Boplatslämningarna ger indirekt en antydning om ett intensivt markutnyttjande samtidigt som fynden visar att man verkat inom skilda landskapsbiotoper.

Skiljelinjen mellan de intensivt och extensivt utnyttjade markerna tycks vara dragen längs de höjdkurvor som markerar 35 meter över havet. Merparten av de marker som ligger under denna nivå uppvisar inga eller begränsade spår efter mänsklig påverkan utan de förhistoriska gårdarna har haft en mer upphöjd positionering. Just i detta terrängutsnitt har det under årens lopp genomförts ett flertal arkeologiska utredningar där kilometervis med sökschakt utslutande har blottat sporadiska anläggningar. Det scenario som successivt växt fram är att det existerat en närmast två kilometer barriär mellan järnålderns boplatser och det mer höglänta, yttre backlandskapet. En närliggande tanke är området kan fungerat som en resurs till bebyggelsen vid Kåarp. De geologiska omständigheterna visar att jordmänen till stora delar utgörs av lera eller mjällig mo vilket utesluter jordbruksbaserade sysslor, därtill har marken varit alltför svårarbetad. Ett alternativ är att markerna använts till bete för den boskap man förfogat över. Den delvis lerblandade jordmänen samt förekomsten av mindre bäckar, bör genererat en myckenhet av marktäckande växtlighet men kanske också en god tillgång på lövfoder. Ett annat alternativ

som mycket väl kan samexisterat med det förstnämnda är att området utgjort ett av flera resursområden där människorna samlat samma ved för den årliga förbrukningen.

Till denna diskrepans i markutnyttjande bör man infoga dåtidens människors syn på landskapet som kan ta sig olika uttryck beroende på hur de förhöll sig till den rådande omgivningen. Det behöver inte nödvändigtvis vara de praktiska eller konkreta förutsättningarna som varit avgörande utan människorna kan förhållit sig till landskapet utifrån kulturella eller sociala aspekter. Det vill säga olika delar av landskapet kan genererat skiftande associationer på vad det representerade. Skilda erfarenheter och förväntningar kan mycket väl bestämt vad som var eller inte var tillåtet eller möjligt. I ett längre perspektiv skapar en muntlig tradering en mental karta av landskapet som förstärker en konservering kring platsernas betydelse (Thedéen, 2004:21). Däremot bör man kanske inte se gränsen mellan det öppna och slutna som en plats där folket mer eller mindre passerade skärselden. Snarare är det väl så som Stefan Brink lyfter fram att människorna hade ett betydligt mer naturlig förhållande till skogen där den utgjorde en av flera biotoper som uppfyllde sin beskärda del för samhällets existens (Brink, 2004:301f).

I det specifika fallet vid Vrangelsro ligger merparten av stensättningarna men också ett antal gravhögar draperade utmed kanten till det yttre backlandskapet där det mycket väl kan haft en beskyddande roll mellan skogen och det öppna odlingslandskapet. Därmed inte sagt att gränsen också skulle haft en avgörande betydelse för människornas aktionsradie utan placeringen av gravarna snarare reflekterar ett gängse förfaringssätt för var det optimala läget för gravarna fanns. Accepteras detta är det väl också troligt att alla mark mellan gravar och bosättningar skall inkorporeras till den samlade mark som man brukade.

Sammanfattning

Det samlade resultatet från förundersökningen och slutundersökningen visar att området i första hand har utnyttjats som vilorum för de döda. Under ärendegången dokumenterades tre tidigare okända stensättningar. Av dessa undersöktes en medan de två andra ligger kvar i orörd mark (Raä 79 och 84). Den undersökta stensättningen var knappt fem meter stor och ett par decimeter hög. Stensättningen var uppbyggd av ett lager sten utan några distinkta avgränsningar. Den egentliga graven påträffades i anläggningens sydvästra del och innehöll brända ben från en vuxen individ. I anslutning till benen förekom även en större mängd bränt trä eller bark som med största sannolikhet härrör från ett svepkärl. Fragmenten skall här ses som delar av en gravgåva. ¹⁴C-datering av benen visar att gravsättningen skett under bronsådern, period IV.

Runt graven genomfördes även en matjordsavbaning. En yta av cirka 1000 kvadratmeter fri-lades varvid ett tjugotal anläggningar blottades. Anläggningarna var utspridda över hela ytan utan några distinkta koncentrationer. Även de radiometriska dateringarna gick isär och visar att platsen varit frekventerad under såväl äldre som yngre bronsålder men också under andra hälften av förromersk järnålder. Den ringa mängden anläggningar tillsammans med det knapphändiga fyndmaterialet och framför allt en närmast total frånvaro av keramik visar att besöken bör ha varit av synnerligen begränsad karaktär.

I ett vidare perspektiv ger undersökningarna i området en antydning om att gränsområdena

mellan fulläkersbygden och det mer höglänta landskapet endast appellerat till dåtidens människor utifrån ett resursperspektiv. Här har man samlat in ved och byggnadsmaterial men också foder till djuren. Arbetsinsatser som varit kortvariga och inte heller krävt att man uppfört några omfattande konstruktioner.

Litteratur

- Brink, S. 2004. Mytologiska rum och eskatologiska föreställningar i det vikingatida Norden. I: Andrén, A., Jennbert, K. & Raudvere, C. (red.). *Ordning mot kaos. Studier av nordisk förkristen kosmologi*. Vägar till Midgård 4.
- Carlie, L. 1994. *Halland, Holms socken, Holm 2:28, Slangemöllan 1:17*. Arkeologisk undersökning 1993. Arkivrapport i Kulturmiljö Hallands arkiv.
- Carlie, L. 1995. Halmstadstraktens förhistoria. *Föreningen Gamla Halmstads årsbok*, 1995. Halmstad.
- Carlie, L. 2008 och 2009. Delrapport arkeologisk utredning, Vrangelsro 5:3. Arkeologisk utredning 2008 respektive 2009. Halland, Övraby socken, Vrangelsro 5:3.
- Carlie, L. 2011 Kårarp. *Hus och gårdar under brons- och järnålder*. Arkeologiska rapporter från Hallands läns museer 2011:4. Halland, Övraby socken, Halmstad 7:71, 7:73, 7:89, 7:84, 7:85, 7:87 samt 7:96. Raä 76.
- Carlie, L. Manus. Ett nedsänkt hus från äldsta bronsålder.
- Lundborg, L. 1972. *Undersökningar av bronsåldershögar och bronsåldersgravar i södra Halland. Hök, Tönnersjö och Halmstads härad under åren 1854-1970*. Hallands Läns museers skriftserie Nr 2. Halmstad
- Strömberg, B. 2005. *Gravplats – Gravfält. Platser att skapa minnen vid – platser att minnas vid*. GOTARC Series B. Gothenburg Archaeological Theses No. 42.
- Thedéen, S. 2004. *Gränser i livet – gränser i landskapet*. Generationsrelationer och rituella praktiker i södermanländska bronsålderslandskap. Stockholm Studies in Archaeology 33.

Tekniska och administrativa uppgifter (förundersökning)

Länsstyrelsens dnr:	431-22726-09
Eget dnr:	2008-85
Uppdragsgivare:	Halmstads kommun, stadsbyggnadskontoret
Utförandetid:	2010-06-28 – 2010-06-30
Personal:	Lennart Carlie och Stina Tegnhed
Höjdsystem:	RH 70
Koordinatsystem:	RT 90 2,5 gon V
Läge:	Ekonomiska kartbladet 042 84 Koordinater: X= 6291925; Y= 1321750
Undersökt yta:	235 löpmeter sökschakt
Dokumentation:	Samtliga schakt och anläggningar är inmätta digitalt inom ramen för Intrasis Version 2.0 (Övraby200885F). Databaser förvaras i Kulturmiljö Hallands arkiv, Halmstad. Digitala foton har nr. 2011-113:1–6.
Fynd:	Inga fynd tillvaratogs.
Datering:	Förhistorisk och historisk tid, allmänt.

Tekniska och administrativa uppgifter (slutundersökning)

Länsstyrelsens dnr:	431-3555-10
Eget dnr:	2008-85
Uppdragsgivare:	Halmstads kommun, stadsbyggnadskontoret
Utförandetid:	2010-09-06 – 2010-09-16
Personal:	Lennart Carlie och Stina Tegnhed
Höjdsystem:	RH 70
Koordinatsystem:	RT 90 2,5 gon V
Läge:	Ekonomiska kartbladet 042 84 Koordinater: X= 6291925; Y= 1321750
Undersökt yta:	Cirka 1000 kvadratmeter
Dokumentation:	Samtliga schakt och anläggningar är inmätta digitalt inom ramen för Intrasis Version 2.0 (Övraby200885S). Databaser förvaras i Kulturmiljö Hallands arkiv, Halmstad. Digitala foton har nr. 2011-113:1–6.
Fynd:	Keramik, flinta och brända ben. Fynden har i väntan på fyndfördelning tilldelats accessionsnummer HM 28554: 1 – 13.
Datering:	Äldre - yngre bronsålder och förromersk järnålder.

Bilagor

BILAGA 1

Fyndlista

HM 28554

Halland

Övraby socken

Raä 83

Vrangelso 5:5

Arkeologisk undersökning 2010

Material	Fyndnummer	Sakord	Vikt	Antal	Fragmenteringsgrad	Antal kärl	Anmärkning	Relation till Id-nr
Ben	1	Brända ben	75	0	Fragment			395
Ben	2	Brända ben	20	0	Fragment			831
Flinta	3	Avslag/avfall	1	1	Intakt			395
Flinta	4	Avslag/avfall	5	1	Fragment		Retuscherat	395
Flinta	5	Retuscherad flinta	14	3	Fragment		Eldslagningsflintor	395
Flinta	6	Avslag/avfall	15	2	Intakt			395
Flinta	7	Avslag/avfall	24	3	Intakt			831
Keramik	8	Kärl	3	1	Fragment	1		395
Keramik	9	Kärl	4	2	Fragment	1		395
Keramik	10	Kärl	17	2	Fragment	2		395
Keramik	11	Kärl	8	3	Fragment	1		831
Keramik	12	Kärl	1	1	Fragment	1		361
Trä	13	Svepkärl	15	0	Fragment	1	Bark från al, max 5 år gammalt	395

BILAGA 2

Anläggningslista

Id	Subclass	Längd, m	Bredd, m	Djup, m
361	Ränna	3,7	0,5	0,18
395	Grav	4,9	2,9	0,4
749	Hålväg	16	2,2	0,2
809	Utgår	0	0	0
821	Stolphål	0,28	0,28	0,1
831	Grop	1,1	1,1	0,45
848	Grop	0,7	0,5	0,44
863	Stolphål	0,5	0,3	0,3
882	Grop	0,84	0,8	0,14
933	Grop	1,1	0,8	0,17
952	Utgår	0	0	0
968	Grop	0,7	0,6	0,17
983	Stolphål	0,4	0,4	0,2
996	Stolphål	0,4	0,4	0,17
1010	Grop	1,5	1,3	0,2
1032	Härd	1,4	1	0,15
1056	Utgår	0	0	0
1074	Utgår	0	0	0
1217	Härd	0,7	0,6	0,05
1232	Stolphål	0,35	0,35	0,1

BILAGA 3

Osteologi

Lena Nilsson

OSTEOLOGISK RAPPORT HM28554:1-2

HM 28554:1 – Stensättning

Benmaterialet består av gråvita välbrända mycket fragmenterade ben. Endast ben av människa har identifierats och de härrör från en vuxen individ, baserat på utseendet av skalltakets tre olika skikt. Den mittersta delen, diploën är tjockare än de yttre och inre skikten och synostosen har påbörjats i coronalis suturen. Totalt uppgår antalet fragment till 243 med en vikt på 62,5 g och fördelar sig enligt följande:

Skalltaksfragment	20	4,5 g
Långa rörbensfragment	41	25,0 g
Obestämbara fragment	182	33,0 g

HM 28554:2 – Grop

Benmaterialet består av 91 gråvita välbrända fragment som tillsammans väger 16,0 g. Rester efter både människa och djur har identifierats i materialet och fragmenten fördelar sig enligt följande:

Långt rörbensfragment	1	0,5 g	människa
Långa rörbensfragment	9	3,5 g	djur
Obestämbara fragment	81	12,0 g	-

Limhamn 29/10 2010

Lena Nilsson

Bilaga 4

Vedartsanalys

Thomas Bartholin

Wentorf, den 12. oktober 2010.
Övraby.Raä83.

Lennart Carlie
Kulturmiljö Halland
Bastionsgatan 3
302 43 Halmstad
Schweden

Vedanatomisk analyse af 9 träkulsprover fra Övraby, Halland. Raä 83.

ID10014.

Ca. 10 ml ej rent kol.

10 stk. = alla, analyseret med følgende resultat:

10 stk. *Corylus avellana*, hassel.

C-14-prov: 1 stk. *Corylus avellana*, hassel, med en egenalder, som skønnes at være max. 15 år.

ID10015.

Ca. 30 ml ej rent kol.

10 stk. = stickprov, analyseret med følgende resultat:

7 stk. *Salix sp.*, pil, sælg, vide, fra grene og yngre stammer.

1 stk. *Alnus sp.*, al, fra gren.

2 stk. *Quercus sp.*, ek, fra grene.

C-14-prov: 1 stk. *Quercus sp.*, ek, med en egenalder, som bedømmes til at være max. 5 år.

ID10016.

Ca. 15 ml ej rent kol.

10 stk. = stickprov, analyseret med følgende resultat:

10 stk. *Quercus sp.*, ek, fra ældre stammer.

C-14-prov: 1 stk. *Quercus sp.*, ek, med en egenalder, som bedømmes til at være max. 100 år.

ID10017.

Ca. 5 ml ej rent kol.

2 stk. = alla, analyseret med følgende resultat:

2 stk. *Pinus silvestris*, tall, fra yngre stammer.

C-14-prov: 1 stk. *Pinus silvestris*, tall, med en egenalder, som bedømmes til at være max. 40 år.

ID10018.

Ca. 10 ml ej rent kol.

15 stk. = alla, analyseret med følgende resultat:

15 stk. *Alnus sp.*, al, fra yngre stammer.

C-14-prov: 1 stk. *Alnus sp.*, al, med en egenalder, som bedømmes til at være max. 20 år.

ID10019.

Ca. 6 ml ej rent kol.

3 stk. = alla, analyseret med følgende resultat:

3 stk. *Populus tremula.*, asp, fra yngre stammer.

C-14-prov: 1 stk. *Populus tremula.*, asp, med en egenalder, som bedømmes til at være max. 20 år.

ID10020.

Ca. 20 ml ej rent kol.

8 stk. = alla, analyseret med følgende resultat:

8 stk. *Quercus sp.*, ek, fra yngre stammer.

C-14-prov: 1 stk. *Quercus sp.*, ek, med en egenalder, som bedømmes til at være max. 50 år.

ID10021.

Ca. 15 ml ej rent kol.

16 stk. = alla, analyseret med følgende resultat:

8 stk. *Betula sp.*, björk, fra yngre stammer.

C-14-prov: 1 stk. *Betula sp.*, björk, med en egenalder, som bedømmes til at være max. 30 år.

HM28554:15.

Ca. 100 ml ej rent kol.

70 stk. = alla, analyseret med følgende resultat:

10 stk. *Alnus sp.*, al, fra yngre stammer. Om det kommer fra ved med speciel funktion kan ikke ses.

60 stk. BARK, heraf 7 stk. med lange opstående riller på kambiesiden og 62 med korte opstående riller på kambiesiden. 1 stk. kan måske have en kant, der er bearbejdet. Barken kan ikke bestemmes, men det er ikke björk eller lind, snarere er det al-bark fra helt ung stammer.

C-14-prov: 1 stk. *Alnus sp.*, al, med en egenalder, som bedømmes til at være max. 5 år. (Ytterved).

C-14-proverne postes i dag, resten, når du giver besked om, at de er vel fremme.

Faktura bifogas.

Med venlig hilsen og tack för uppdraget

Thomas Bartholin,

Am Haidberg 18

D 21 465 Wentorf

0049 40 720 1821

Thomas.Bartholin@gmx.de

BILAGA 5

Dateringar

Beta,

Göran Possnert, Ingela Sundström

*Consistent Accuracy . . .
... Delivered On-time*

Beta Analytic Inc.
4985 SW 74 Court
Miami, Florida 33155 USA
Tel: 305 667 5167
Fax: 305 663 0964
Beta@radiocarbon.com
www.radiocarbon.com

Darden Hood
President
Ronald Hatfield
Christopher Patrick
Deputy Directors

August 31, 2010

Dr. Lennart Carlie
Kulturmiljo Halland
Bastionsgatan 3
Halmstad, S-30243
Sweden

RE: Radiocarbon Dating Results For Samples Ovraby 83 AG 219, Ovraby 83 AH 260

Dear Dr. Carlie:

Enclosed are the radiocarbon dating results for two samples recently sent to us. They each provided plenty of carbon for accurate measurements and all the analyses proceeded normally. As usual, the method of analysis is listed on the report with the results and calibration data is provided where applicable.

As always, no students or intern researchers who would necessarily be distracted with other obligations and priorities were used in the analyses. We analyzed them with the combined attention of our entire professional staff.

If you have specific questions about the analyses, please contact us. We are always available to answer your questions.

The cost of the analysis was charged to the VISA card provided. A receipt is enclosed with the mailed report copy. Thank you. As always, if you have any questions or would like to discuss the results, don't hesitate to contact me.

Sincerely,

Digital signature on file

REPORT OF RADIOCARBON DATING ANALYSES

Dr. Lennart Carlie

Report Date: 8/31/2010

Kulturmiljo Halland

Material Received: 8/16/2010

Sample Data	Measured Radiocarbon Age	13C/12C Ratio	Conventional Radiocarbon Age(*)
Beta - 283019 SAMPLE : Ovraby 83 AG 219 ANALYSIS : AMS-Standard delivery MATERIAL/PRETREATMENT : (charred material): acid/alkali/acid 2 SIGMA CALIBRATION : Cal BC 360 to 280 (Cal BP 2310 to 2230) AND Cal BC 260 to 60 (Cal BP 2200 to 2010)	2170 +/- 40 BP	-26.1 o/oo	2150 +/- 40 BP
Beta - 283020 SAMPLE : Ovraby 83 AH 260 ANALYSIS : AMS-Standard delivery MATERIAL/PRETREATMENT : (charred material): acid/alkali/acid 2 SIGMA CALIBRATION : Cal BC 350 to 290 (Cal BP 2300 to 2240) AND Cal BC 220 to 50 (Cal BP 2170 to 2000)	2140 +/- 40 BP	-25.8 o/oo	2130 +/- 40 BP

Dates are reported as RCYBP (radiocarbon years before present, "present" = AD 1950). By international convention, the modern reference standard was 95% the 14C activity of the National Institute of Standards and Technology (NIST) Oxalic Acid (SRM 4990C) and calculated using the Libby 14C half-life (5568 years). Quoted errors represent 1 relative standard deviation statistics (68% probability) counting errors based on the combined measurements of the sample, background, and modern reference standards. Measured 13C/12C ratios (delta 13C) were calculated relative to the PDB-1 standard.

The Conventional Radiocarbon Age represents the Measured Radiocarbon Age corrected for isotopic fractionation, calculated using the delta 13C. On rare occasion where the Conventional Radiocarbon Age was calculated using an assumed delta 13C, the ratio and the Conventional Radiocarbon Age will be followed by "**". The Conventional Radiocarbon Age is not calendar calibrated. When available, the Calendar Calibrated result is calculated from the Conventional Radiocarbon Age and is listed as the "Two Sigma Calibrated Result" for each sample.

CALIBRATION OF RADIOCARBON AGE TO CALENDAR YEARS

(Variables: C13/C12=-26.1:lab. mult=1)

Laboratory number: **Beta-283019**

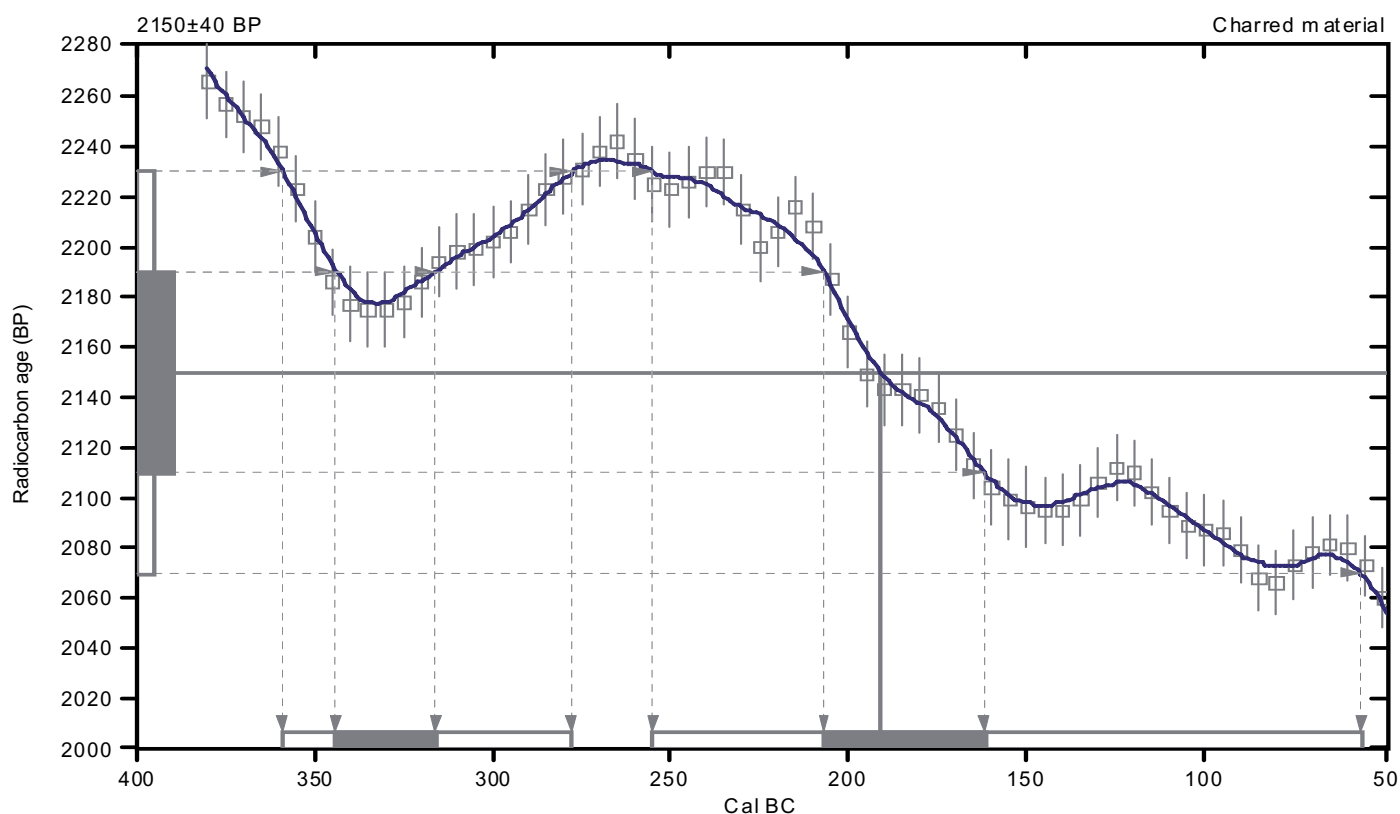
Conventional radiocarbon age: **2150±40 BP**

**2 Sigma calibrated results: Cal BC 360 to 280 (Cal BP 2310 to 2230) and
(95% probability) Cal BC 260 to 60 (Cal BP 2200 to 2010)**

Intercept data

Intercept of radiocarbon age
with calibration curve: Cal BC 190 (Cal BP 2140)

**1 Sigma calibrated results: Cal BC 340 to 320 (Cal BP 2290 to 2270) and
(68% probability) Cal BC 210 to 160 (Cal BP 2160 to 2110)**

References:

Database used

INTCAL04

Calibration Database

INTCAL04 Radiocarbon Age Calibration

IntCal04: Calibration Issue of Radiocarbon (Volume 46, nr 3, 2004).

Mathematics

A Simplified Approach to Calibrating C14 Dates

Talma, A. S., Vogel, J. C., 1993, Radiocarbon 35(2), p317-322

Beta Analytic Radiocarbon Dating Laboratory

4985 S.W. 74th Court, Miami, Florida 33155 • Tel: (305)667-5167 • Fax: (305)663-0964 • E-Mail: beta@radiocarbon.com

CALIBRATION OF RADIOCARBON AGE TO CALENDAR YEARS

(Variables: C13/C12=-25.8:lab. mult=1)

Laboratory number: Beta-283020

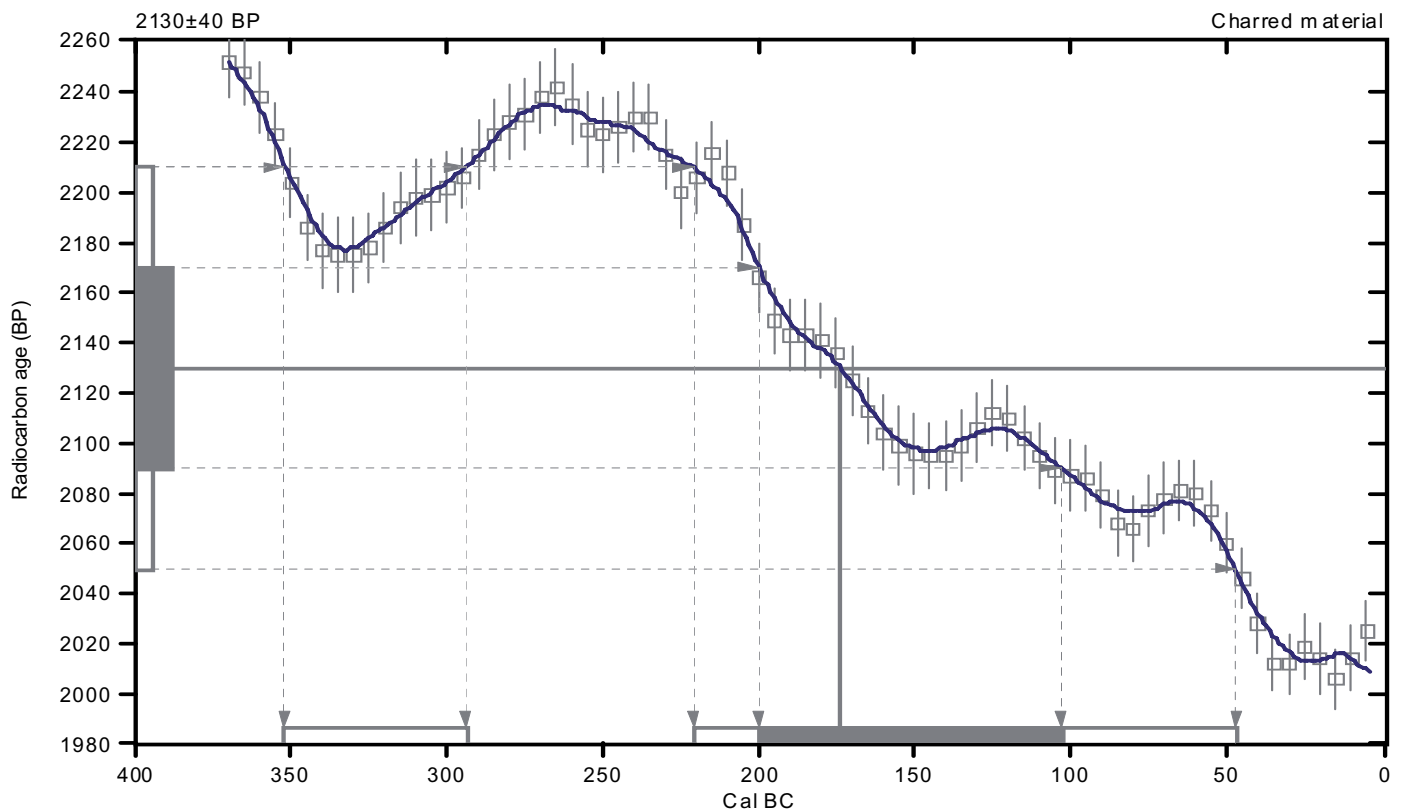
Conventional radiocarbon age: 2130±40 BP

**2 Sigma calibrated results: Cal BC 350 to 290 (Cal BP 2300 to 2240) and
(95% probability) Cal BC 220 to 50 (Cal BP 2170 to 2000)**

Intercept data

Intercept of radiocarbon age
with calibration curve: Cal BC 170 (Cal BP 2120)

1 Sigma calibrated result: Cal BC 200 to 100 (Cal BP 2150 to 2050)
(68% probability)

References:

Database used

INTCAL04

Calibration Database

INTCAL04 Radiocarbon Age Calibration

IntCal04: Calibration Issue of Radiocarbon (Volume 46, nr 3, 2004).

Mathematics

A Simplified Approach to Calibrating C14 Dates

Talma, A. S., Vogel, J. C., 1993, Radiocarbon 35(2), p317-322

Beta Analytic Radiocarbon Dating Laboratory

4985 S.W. 74th Court, Miami, Florida 33155 • Tel: (305)667-5167 • Fax: (305)663-0964 • E-Mail: beta@radiocarbon.com

UPPSALA
UNIVERSITET

Angströmlaboratoriet
Tandemlaboratoriet

Göran Possnert

Besöksadress:
Angströmlaboratoriet
Lägerhyddsvägen 1
Rum 4143

Postadress:
Box 529
751 20 Uppsala

Telefon:
018 - 471 30 59

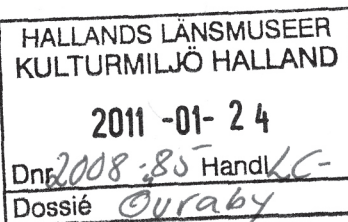
Telefax:
018 - 55 57 36

Hemsida:
<http://www.angstrom.uu.se>

E-post:
Goran.Possnert@Angstrom.uu.se

Uppsala 2010-01-21

Lennart Carlie
Kulturmiljö Halland
Bastionsgatan 3
302 43 HALMSTAD

Resultat av ^{14}C datering bränt ben och träkol från Halland.

Förbehandling av bränt ben:

- 1,5 % NaOCl tillsatt till det rengjorda och krossade benprovet och blandningen fick stå i rumstemperatur i 48 timmar.
- Provet tvättat till neutral i avjoniserat vatten.
- 1M HAC tillsatt till provet och blandningen i rumstemperatur i 24 timmar.
- Provet tvättat till neutral i avjoniserat vatten och intorkat.
- Lakning med 6 M HCl och den erhållna CO_2 -gasen grafiteras därefter Fe-katalytiskt före acceleratormätningen av ^{14}C -innehållet.

Förbehandling av träkol och liknande material:

- Synliga rottrådar borttages.
- 1 % HCl tillsätts (8-10 timmar, under kokpunkten) (karbonat bort).
- 1 % NaOH tillsätts (8-10 timmar, under kokpunkten). Löslig fraktion fälls genom tillsättning av konc. HCl. Fällningen som till största delen består av humusmaterial, tvättas, torkas och benämns fraktion SOL. Olöslig del, som benämns INS, består främst av det ursprungliga organiska materialet. Denna fraktion ger därför den mest relevanta åldern. Fraktionen SOL däremot ger information om eventuella föroreningars inverkan.

Före acceleratorbestämningen av ^{14}C -innehållet förbränns, det tvättade och intorkade materialet surgjort till pH 4, till CO_2 -gas, som i sin tur konverteras till fast grafit genom en Fe-katalytiskreaktion. I den aktuella undersökningen har fraktionen INS daterats.

RESULTAT

Labnummer	Prov	$\delta^{13}\text{C}$ ‰ VPDB	^{14}C ålder BP
Ua-40996	Övraby, Raä 83. Fynd 1	-26,5	2 824 ± 39
Ua-40997	Övraby, Raä 83. Fynd 2	-25,8	3 184 ± 39
Ua-40998	Övraby, Raä 83. Fynd 287	-23,3	3 276 ± 33
Ua-40999	Övraby, Raä 83. HM 28554:13	-28,9	2 678 ± 33

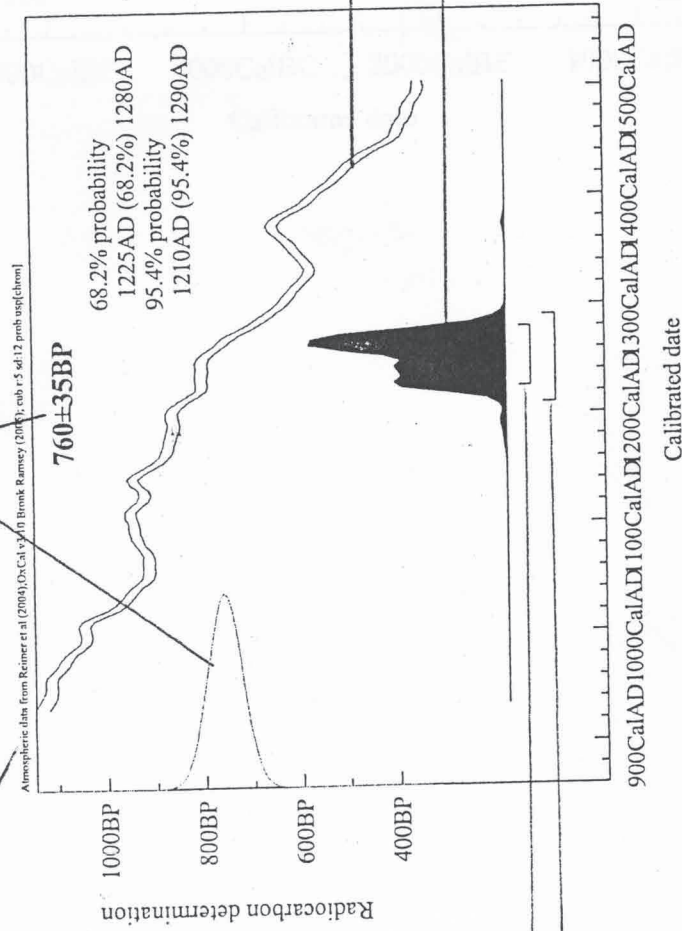
Med vänlig hälsning

Göran Possnert/Ingela Sundström

Förklaring till kalibreringsutskrift från programmet OxCal

referens till kalibreringsdata och kalibreringsprogram

teknisk ^{14}C ålder BP (before present=år 1950) beräknad med $T_{1/2}=5570$ år

kalibrerad ålder 1σ och 2σ
(siffran inom parentes anger delintervallets
sannolikhet om 1σ eller 2σ motsvarar fler
än ett intervall)

vertikal axel anger teknisk ^{14}C ålder BP

kalibreringskurvan

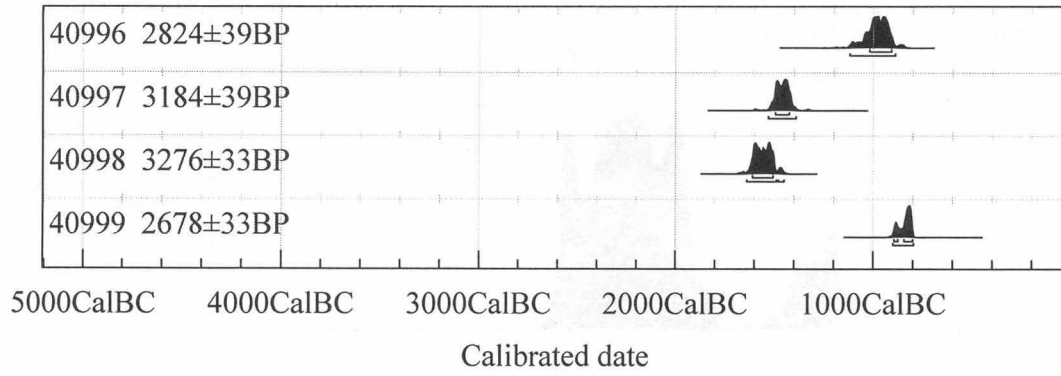
kalibrerad ålders sannolikhetsfördelning

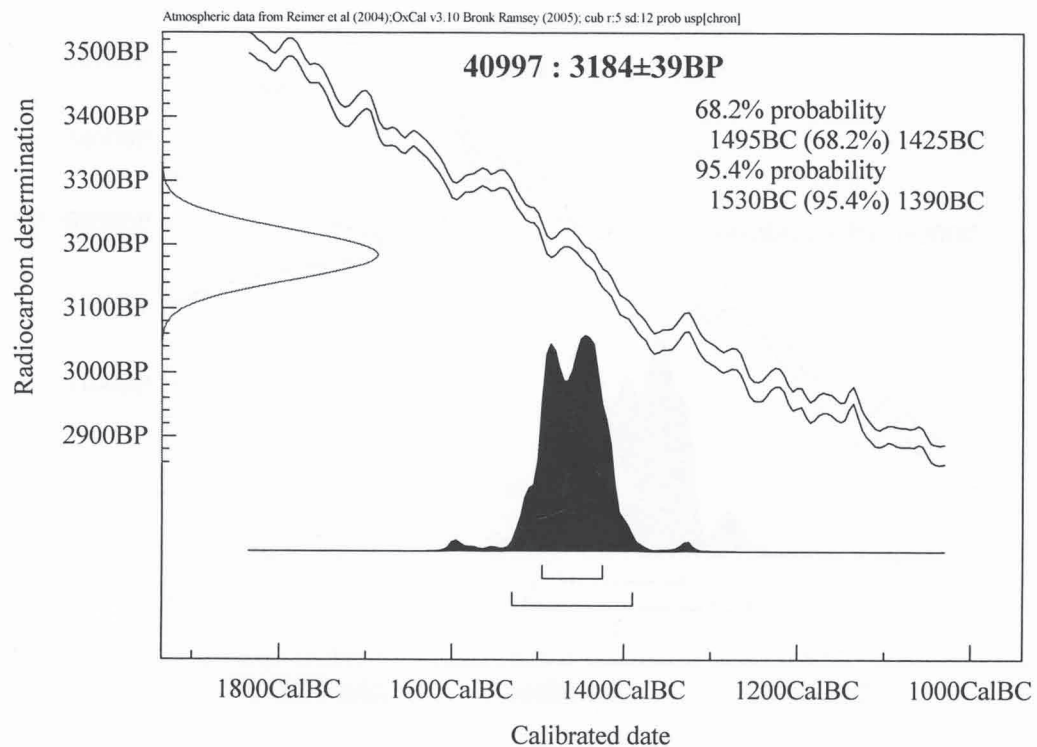
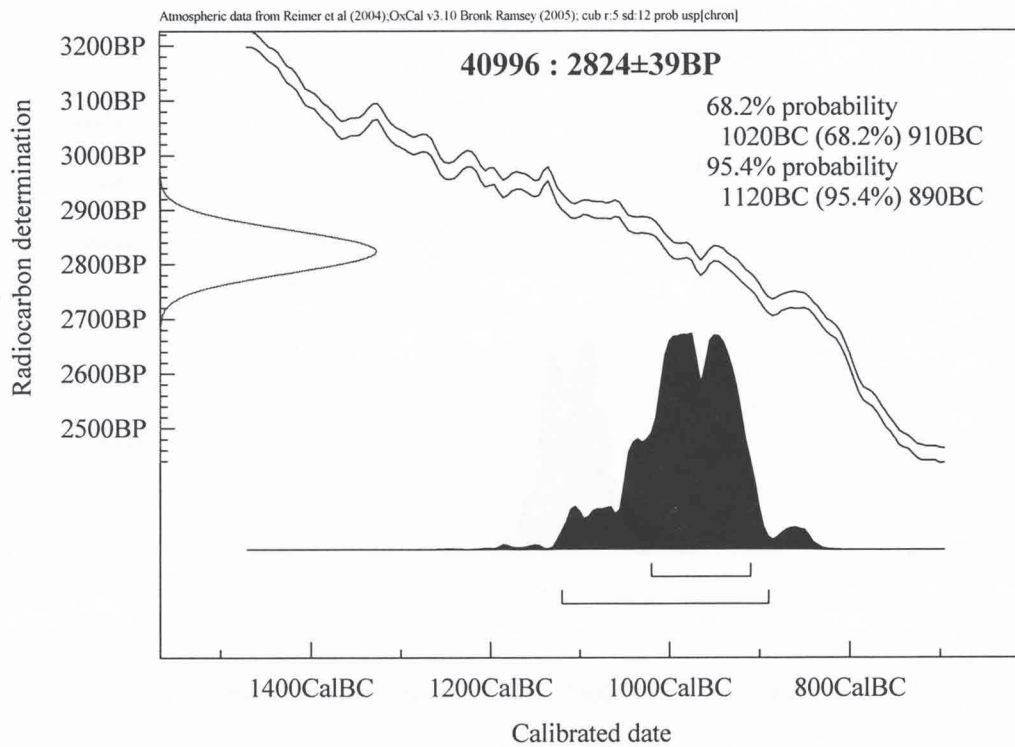
kalibrerad ålder

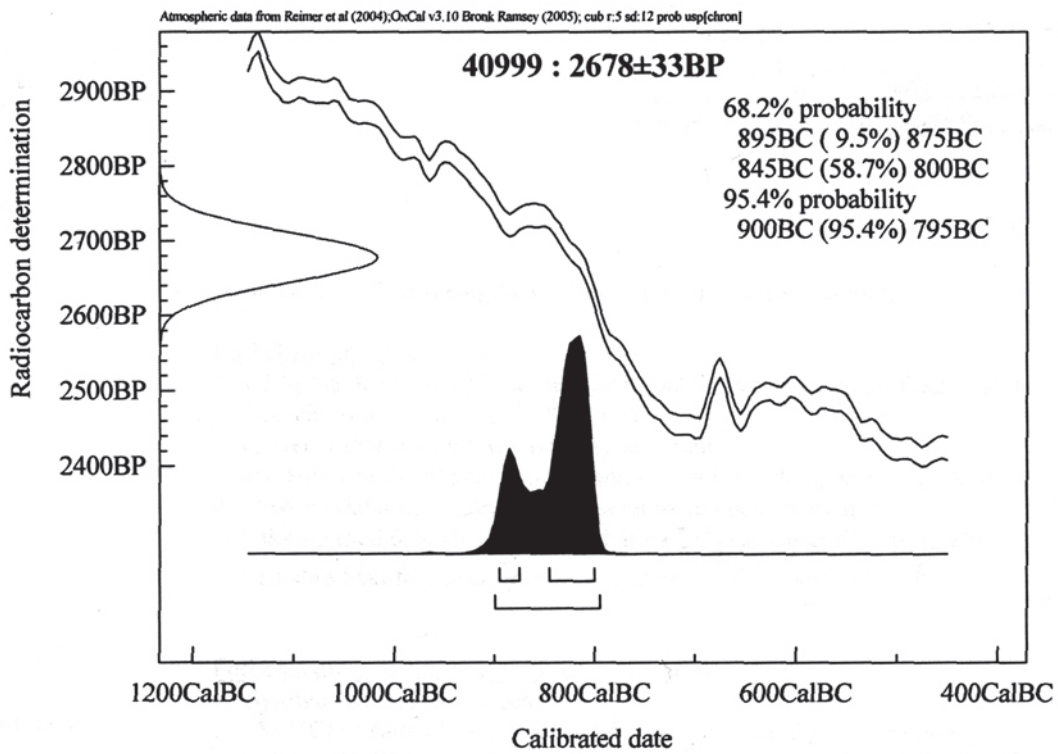
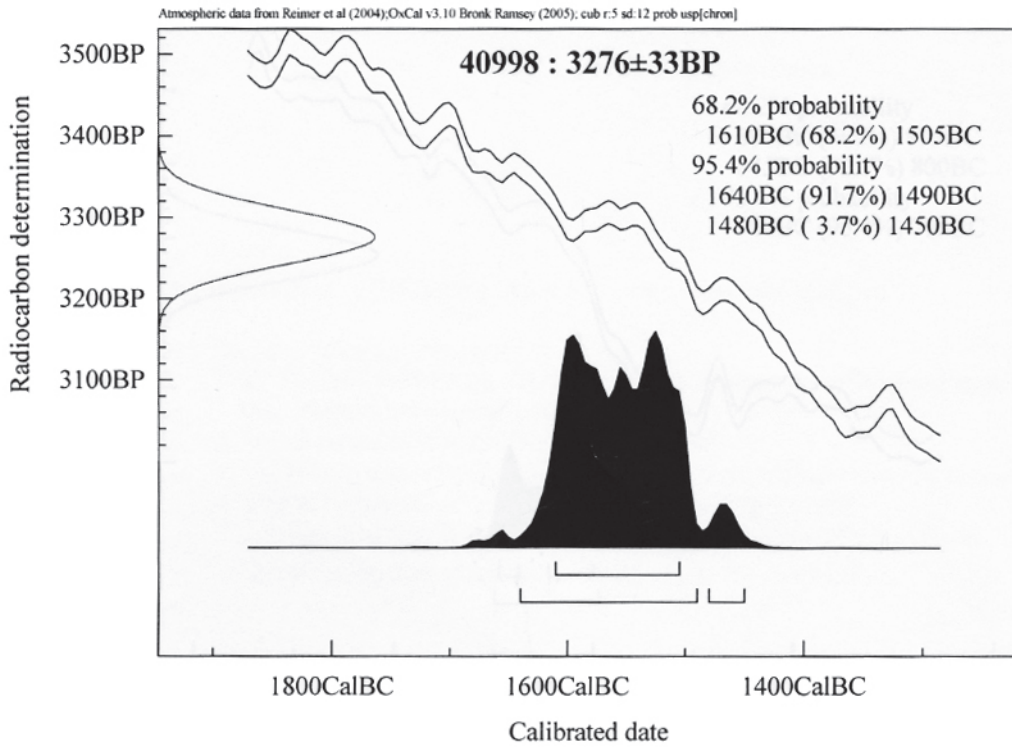
1σ
 2σ

horisontell axel anger kalibrerad (kalendarisk) ålder

Atmospheric data from Reimer et al (2004); OxCal v3.10 Bronk Ramsey (2005); cub r:5 sd:12 prob usp[chron]

BILAGA 6

Fotolista

2011-113:01 – 2011-113:06

Halland

Halmstad

Vrangersro 5:5

Raä 83

Arkeologisk undersökning 2010

Foto: Lennart Carlie

Bild nr	Motiv
1	Översiktsbild med hålvägen (Id 749) och stensättningen (Id 395) i förgrunden. Foto mot V.
2	Stina Tegnhed mäter in stensättningen. Foto mot N.
3	Stensättningen från högre höjder. Av bilden framgår att den norra delen varit beväxt med en större fura. Foto mot S.
4	Merparten av de brända benen återfanns i anslutning till några större stenar i gravens västra kant. Foto mot Ö.
5	Profil genom hålvägen (Id 749). Foto mot N.
6	Stensättningen bestod endast av ett lager stenar. Foto mot N.

BILAGA 7

Ritning

HMAK 4377

Halland

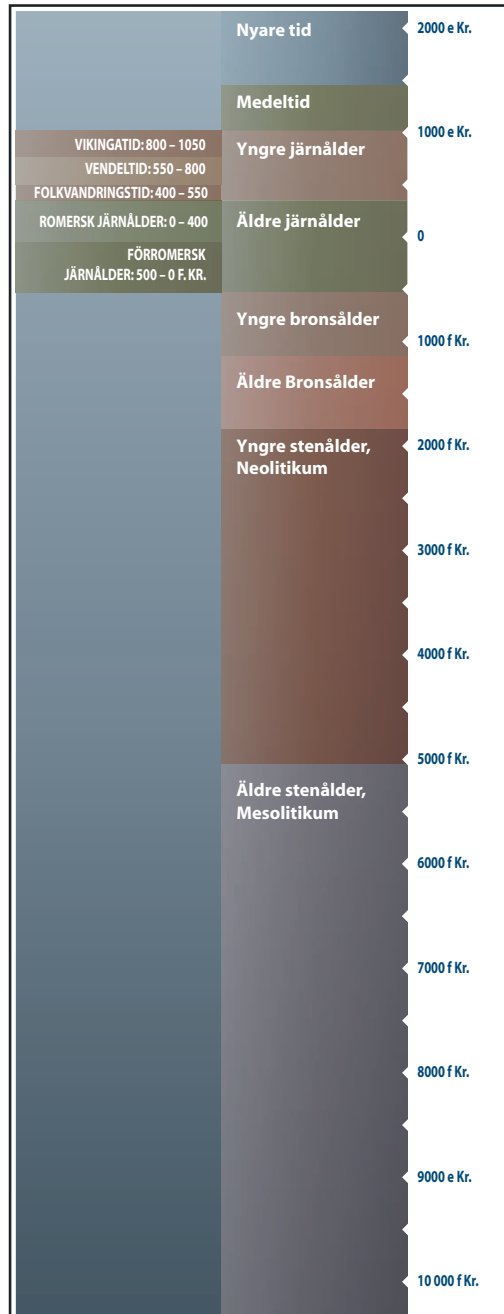
Halmstad

Vrangersro 5:5

Räa 83

Arkeologisk undersökning 2010

RITADE ANLÄGGNINGAR	SKALA
<p>Gropar: A831 mot ONO, A848 mot O, A863 mot O, A933 mot O, A968 mot O, A1010 mot O, A1032 mot O A1056 utgå, A1074 mot NNV</p> <p>Stolphål: A809 utgå, A821 mot N, A996 - , A1232 mot N</p> <p>Ränna: A361 mot N</p> <p>Härd: A1217</p> <p>Hålväg: A749 mot NV</p> <p>?: A983 mot O</p>	1:20

KULTURMILJÖ
HALLAND